

INNHOLD:

- Tresking og skårlegging av timotei
- Frøpriser
- Behandling av frøhalm og pussing
- Høstgjødsling av gjenlegg og frøenger
- Info fra Felleskjøpet – lite storekker
- Ferieavvikling blant frøavlsrådgiverne

Tresking og skårlegging av timotei

Tresking av timotei nærmer seg og det har kommet flere spørsmål om skårlegging og tresking. Det enkle svaret på spørsmål om tidspunkt for skårlegging er når vi i gjennomsnitt har et vanninnhold på 40-45%. I år er det mye legde i engene. Disse tørker svært sakte opp, men det er ikke noe enkelt svar på om dette bør skårlegges eller ikke. Dersom legda er forholdsvis luftig, og det er mulig å skårlegge på en slik høyde at skåren blir liggende luftig er det helt i orden å skårlegge legda. Men dersom den er flat er det litt vanskeligere. Skåren får ikke luft og vil tørke dårlig. Men ofte vil slike områder med flat legde og gjerne gjennomvekst av grønt gras, tørke svært dårlig uansett. Da er det kanskje er det likevel en god ide å skårlegge. Vi kan dessverre ikke gi en god fasit for dere på dette. Man må nesten vurdere egen åker litt, men ta gjerne kontakt for en diskusjon i alle fall.

Fordelene ved skårlegging er flere, jevnt tørt frø gir mindre risiko for treskeskade, det er mulig å treske ut alt frøet med en tresking, mindre kostnader til tørke inne. Ved skårlegging er normalt også frøet så tørt at det ikke er behov for å tømme hengeren ofte for å få frøet på tørka for å unngå varmgang. Avlingsmessig oppnår en ikke større avling med skårlegging, heller så vidt litt lavere enn ved to gangers tresking.

Mange skjærebord er så breie at en ikke kan treske full bredde dersom en planlegger to gangers tresking fordi strengen etter tresker blir for stor, og dermed vanskelig å mate jevnt inn uten å risikere stopp i innmatingen. Da er skårlegging et alternativ for å kunne treske alt en gang, bredden på skåret bør være tilpasset bredden på skjærebord. Et annet alternativ er å vente til frøet er mer modent og treske kun en gang.

Ved to gangers tresking treskes det første gang når frøet har et vanninnhold på 30 – 35 %. Ved en gangs tresking må en vente til vanninnholdet er ca 24 %, det gir et frøtap på ca 15 % i forhold til to gangers tresking.

Pass på slagerhastighet!

Når det treskes to ganger vil det rå frøet være svært utsatt for treskeskade ved 1. gangs tresking. Benytt så lav slagerhastighet som praktisk mulig (ikke kjør variatorreima i bunn!), helst ikke over 15 m/s (se tabell for slagerhastighet som ble sendt ut i forrige utgave). Ved 2. gangs tresking og skårlagt frø (forutsatt tørt) kan slagerhastigheten være 20-23 m/s. Ved en gangs tresking bør hastigheten være 18-23 m/s, lavest ved litt tidlig tresking.

Tørking og rullering

Pass også på nok luft på tørke, ofte rullering i starten inntil vanninnhold er under 20 %. Timoteifrø kan tørkes i satstørke med litt høg temperatur, 40-50 grader, men det forutsetter at satstørka rullerer ofte, frøet må ikke utsettes for denne temperaturen mer enn en time. I forsøkene gikk det bra med

temperatur 50-60 grader i en time, i praksis benyttes 40 grader og rullering hvert 10.minutt, men det kan nok tåles litt lenger tid.

Ikke tilsett varme på ei plantørke dersom vanninnholdet i frøet er høgt, det gir kondens i det øverste laget, vent til frøet er tørket ned til under 20 %, helst ned i 15 % for å få det ned den siste biten til 12 % (som ofte går seint i timotei).

Frøpriser 2020

Såvarefirmaenes oppgjørpriser for frø av klasse sertifisert ved kjøp fra frøavler. Disse prisene blir også lagt ut på www.froavlerlaget.no .

<i>Art</i>	<i>Sort</i>	<i>2020 kr/kg</i>
Bladfaks	Leif	51,00
Engkvein	Leikvin	116,00
	Leirin	125,00
	Nor	125,00
Engrapp	Knut	75,00
	Monopoly	75,00
Engsvingel	Fure	33,10
	Minto	33,10
	Norild	36,50
	Vinjar	36,50
	Vestar	36,50
Hundegras	Laban	36,00
Raigras engelsk	Fia	16,20
	Figgjo	16,20
	Trygve	16,20
	Fagerlin	16,20
Rødsvingel	Frigg	36,00
	Leik	36,00
	Linda	36,00
	Lystig	36,00
Sauesvingel	Lillian	70,00
Strandrør	Lara	98,00
Timotei	Grindstad	27,00
	Lidar	28,00
	Liljeros	27,00
	Varg	27,00
	Noreng	25,40
Kvitkløver	Engmo	25,40
	Litago	83,00
	Norstar	83,00
Rødkløver 2n	Snowy	83,00
	Lea	72,00
	Yngve	72,00
Rødkløver 4n	Gandalf	72,00
	Lars	88,00

Alle priser er nettopriser inkludert eventuelt pristilskudd.

Avler belastes en garantianalyse pr. parti. Analysebeviset sendes frøavler som en del av oppgjørskommunikasjonen.

Behandling av frøhalm, pussing

I engsvingel og timotei vil kutting av frøhalm ikke være negativt for frøavlinga neste år, men den kan gjerne fjernes så lenge det ikke gir kjøreskade. Dersom det etter tresking av timotei og engsvingel er lang stubb, >15 cm, bør den snittes etter tresking slik at den ikke er høyere enn 10 cm.

I raigras skal frøhalm fjernes like etter tresking og stubb pusses dersom den er mer enn 10 cm høy.

I rødsvingel og sauesvingel skal frøhalmen fjernes, og det skal pusses til 5 cm høyde rett etter tresking, dette er viktig.

I hundegras skal frøhalmen fjernes, og dersom gjenveksten er sterkt bør det pusses til 5 cm i begynnelsen av september.

I engrapp skal frøhalmen fjernes. Enga skal avpusses til 5 cm innen midten av september. Ved sterk gjenvekst bør plantematerialet fjernes.

I bladfaks skal frøhalmen fjernes og stubben pusses til 5 cm. Ved kraftig gjenvekst skal enga pusses ned til 5-10 cm senest 1. oktober.

I engkvein skal frøhalmen fjernes. Dersom stubben er mer enn 10 cm skal den pusses til 5 cm like etter tresking. Dersom veksten er kraftig utover høsten kan enga pusses senest i siste halvdel av september. Plantematerialet behøver da normalt ikke fjernes.

I strandrør skal man ved høy stubbehøyde (>50 cm) i stående frøeng kutte halmen ved andre gangs tresking. Ved lav stubbehøyde i eng med mye legde bør frøhalmen fjernes. Enga skal ikke pusses om høsten.

Tabellen som er hentet fra Trygve Aamlids artikkel i Norsk Frøavlsnytt 3 2011 om pussing og fjerning av frøhalm i rødsvingel og sauesvingel viser hvor viktig denne høstbehandlingen er i disse artene og det poengteres at pussing skal gjøres innen tre uker etter høsting.

Behandling av frøhalmen	Behandling av stubb (og evt. kutta halm) innen 3 uker etter tresking	Frøavling året etter, kg/daa	
		Rødsvingel	Sauesvingel
Fjerna etter tresking	Ingen	20	59
Fjerna etter tresking	Pussa og fjerna	57	82
Fjerna etter tresking	Pussa, ikke fjerna	49	77
Kutta og spredt ved tresking	Pussa, ikke fjerna	40	73
LSD 5 %		9	10

Høstgjødsling av gjenlegg og frøenger

Engsvingel

Dersom enga skal ligge til frø neste år bør det gjødsles umiddelbart etter frøtresking. Dette er spesielt viktig i svake gjenlegg. Engsvingel gir ofte en god gjenvekst og med sterk gjødsling, eller på jord med stor frigjøring av N, kan gjenveksten gi så mye daugras på våren at veksten hemmes og frøavlinga reduseres. N-gjødsling må derfor tilpasses jorda, vårbehandlingen av daugras, eller høsting av gjenveksten om høsten. Som en generell anbefaling bør det gjødsles med 2 kg N/daa etter frøtresking. Dersom en har mulighet for å pusse daugras med halmsnitter eller beitepusser om våren, eller brenne, er det liten tvil om at det bør gjødsles. I gjenleggsåret skal det alltid høstgjødsles, og da bør det gjerne benyttes litt større N-mengde enn etter frøtresking. Der det gjødsles for å høste gjenveksten er 4-5 kg N/daa passende og det er ikke behov for gjødsling etter høsting av gjenveksten. Ved høsting av gjenveksten får en ikke problem med daugras om våren, men en har sett i forsøkene at det ofte har blitt noe redusert avling, gjenveksten må derfor ikke høstes seint, ikke seinere enn midten av september.

Timotei

Timoteigjenlegg skal høstgjødsles, mens det etter frøtresking sjeldent er behov for N-gjødsling. Ei tynn eng på forholdsvis næringsfattig jord kan ha behov for høstgjødsling også etter frøhøsting.

Høstgjødsling av ei frodig eng eller på jord med god næringsstilstand kan gi redusert avling på grunn av for stor skuddtetthet. Men ønsker man å bruke gjenveksten til fôr, bør det normalt gjødsles 3-4 kg N etter tresking. Det bør ikke høstes en fôravling uten at det er gjødslet på forhånd, det vil gi svake skudd neste år. I forsøkene har bruk av gjenvekst om høsten til fôr i første års eng ikke ført til avlingsreduksjon neste år, mens høsting av gjenvekst i 2. års eng førte til lavere avling i 3.dje års eng.

Rødsvingel

Gjenlegg uten dekkvekst gjødsles med små doser utover sesongen, 4-5 kg N totalt. Siste dose bør gis i september. Det optimale tidspunktet for høstgjødsling i rødsvingelfrøeng i engåra er ca. 1. september. Gjødsling på dette tidspunktet vil også være med å holde bladverket friskt og redusere eventuelle soppangrep som kommer i løpet av september. Gjødsling i begynnelsen av august gir mer vegetativ vekst, men dårligere start på neste sesong og mindre frøavling enn gjødsling 1. september.

Sauesvingel

Gjenlegg uten dekkvekst gjødsles med små doser utover sesongen, 4-7 kg N totalt. Siste dose bør gis i september. I frøenger bør det gjødsles 4-5 kg N mellom 1. september og 1. oktober. Der det er lang vekstsesong bør det gjødsles senest, for å forhindre sterk gjenvekst utover høsten.

Engrapp

I gjenlegg kan det være aktuelt med 3-4 kg N senest 1. oktober å få kraftige skudd, da bør ugraset være bekjempet.

Førsøksresultater viser klart at høstgjødslinga av frøenga ikke bør gis før i månedsskiftet september-oktober, 4-5 kg N. Formålet med denne seine høstgjødslinga er ikke at engrappen skal danne flere skudd (som regel er det tett nok), men heller å sikre at det enkelte skudd får tatt opp nok nitrogen og blir kraftig nok til å gi en stor frøtopp året etter

Raigras

I gjenleggsåret bør frøeng av raigras gjødsles med 3 kg N/daa kort tid etter høsting av dekkveksten. I engåra vil skuddantallet i et normalbestand være høyere, og høstgjødsling er dermed ikke like påkrevet som i etableringsåret. Er skuddutviklingen svak bør en imidlertid tilføre 2-3 kg N/daa. Dersom man ønsker å utnytte gjenveksten av frøeng til fôr gjødsles enga med 5 kg N/daa like etter tresking og fôrslåtten tas i første halvdel av september.

Bladfaks

Gjenlegg uten dekkvekst gjødsles med små doser utover sesongen, 4-7 kg N totalt. Siste dose bør gis i begynnelsen av september. I engåra skal bladfaksfrøenga anlegges året før frøhøsting, er gjødsling om høsten like viktig som om våren, men bidrar ikke til legde.

Strandrør

Gjenlegg av strandrør er kun aktuelt å gjødsle dersom det er tynt, da 3-5 kg N. I frøåret gjødsles det 5-8 kg N i månedsskifte august-september. I strandrør er høstgjødsling viktig for å oppnå gode avlinger året etter.

Hundegras

Gjenlegg gjødsles med 3-4 kg N i like etter høsting av dekkvekst. Frøengene høstes med 3-4 kg N i begynnelsen av september.

Legde i gjenleggene

Kraftige regnbyger den siste tiden har gitt noe legde i frøgjenleggene og -engene. Etter tresking av slike gjenlegg vil en da ofte få en lang og flat stubb som hindrer gjenleggsplantene i å utvikle seg optimalt. I slike tilfeller vil det ofte være en fordel å fjerne den resterende halmen i stedet for å kutte. I svake gjenlegg kan det også være aktuelt å høstgjødsle før tresking av dekkveksten.

Info fra Felleskjøpet – lite storsekker

Vi har litt få storsekker til frødyrkerne i år (produksjon og leveranser fra India har stoppet opp).

Det er anledning til å levere frø i bulk når mengden er over 16 kbm. Dette gjøres ved påmelding på MinGård.

De som har lagermuligheter kan derfor vente litt med å sekke opp – hvis de ønsker å levere i bulk. Så sparer vi noen sekker. Ved levering av bulk kan det bli flere leveranser for å få det til å gå opp med transporten.

Ferieavvikling blant frøavlsrådgiverne

Uke	27	28	29	30	31	32	33
Dato	29/6-5/7	6/7-12/7	13/7-19/7	20/7-26/7	27/7-2/8	3/8-9/8	10/8-16/8
Astrid Gissing			X	X	X		
Silja Valand		X	X	X			
John Ingar Øverland	X	X	X				
Trond Gunnarstorp			X	X	X		
Harald Solberg					X	X	X

Alle Frønytt finner du også på frøavlerlagets nettside <https://www.froavlerlaget.no>

Er du i tvil om frø – ta kontakt med din lokale frørådgiver.

Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Viken	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissing	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860